

An liceat grauato debitis

Atvero si cōtra hanc sensuū z rationis integritatem aliquis supior a subditis extorquet abstinentiā etiam in die veneris sancta. etsi nō pro impari potentia tolerandi (qm̄ nō omnia possumus oēs) ille dissimiliter onera abstinerēdi diuidat singulis putopus habent. Affirmo q̄ iam non discretor sed destructor. non tutor sed toror habendus est. z tanq̄ pernicioza pestis declinandus. Nam quid fit in subito lesa semel ratione ex sensuū p̄urbatione? Reddit siquidem hebes. asper. attonitus. z intractabilis. velut aial brutus. nec iam rōnis vsu ducitur. sed furoris z insipientie cuiusdam bestialis impetu circūagitur z raptatur. Ruit postremo in hanc desperate pditionis foueam. vt sibi sapiens videat qui stolidus est. se ducem esse vult qui cecus est. et qui p̄ri inops est z salubris cōsiliū alie no p̄sus obedire recusat. Cur ita? qz iam ambulat in magnis z mirabilibz super se. Jamqz reuelationibz insolitis et miraculis faciendis se cogitat idoneū. Jam somnia. iam fantasias omnes portētiosas. p̄visionibz autēticiis acceptat. Jam deniqz nisi misereat ex alto deus. proximo est corruere e monte illo ad que angelus ascendit et descendit diabolus. ¶ Uidetis q̄ necessaria sit in rectoribz pia discretio z discreta pietas. que subditos velut cithare cordas nec mollescere nimis sinat nec lentescere p̄desidiam. nec supra modum tendat nerū pantur per stoliditatē z insipientiaz. Op̄ profecto plenū difficultatis. plenū periculi z multe vigilie. sed meriti grandis z laudis excelle. nec deerit pie postulantibz v̄ctio spiritus que docet de omnibus. ¶ Ex his ad extremū perpendere fas est. q̄ periculosa sit indiscretis solitudo. quia cū ceciderint non habent subleuantē. Secus in religionibz bene institutis reperit. ¶ Hec habui que dicerē super questione proposita de non esu carniū. quanq̄ breuitatis amor/ quedam intacta z quedam intractata deserere cōpulerit. Hec est laudabilis z ab indiscretionē libera sanctorū patz abstinentia. quaz etsi peccator z secularis imitari non valeo/ aut non satis volo. venerator tamen in alijs. amiror z colo. venerādam insuper colendāqz libens denuncio et libera voce defendo. Spero equidez ex hac pia sedulitate/ fructū orationū suarūz mihi profuturū apud illū qui iussit ne gra

uarentur corda nostra in crapula z ebrietate. dñm nostruz Jhm xp̄m qui est benedictus in secula seculorū Amē. ¶ **Explicit**

Sequitur quedaz

propositiones excerpte de lectione cancellarij parisi. Anno dñi. M. cccc. apud sanctum Victorē. occasione cuiusdam dubitationis in facto vnius militis carthusiensis.

Conuertamus nūc sermones ad decisionē pdicte dubitationis l̄ralis/ de vellicatione spiritalium alienarū per discipulos xp̄i. an scz illic furti vera ratio. z ex sequenti ad restitutionē fuerit obligatio. ¶ Introducit hec dubitatio qz l̄ralis est. Eryt inquisitionibz aliquibz nouiter factis fiat aliqua satisfactio. de obligatis ex furto vel mutuo. si p̄ religionis ingressum sint imunes a soluēdo. ¶ **S**upponam⁹ in primo descriptionē furti. Furtum est contrectatio rei aliene/ inuito dño. Hec est succincta et generalis furti descriptio. cui declaratio patere poterit ex corollarijs sequentibz. Supponēdo qd̄ dominū rerū est duplex. vnum diuinū. aliud humanū. Humanū est duplex. naturale z civile seu politicū. De primo scriptū est de deo. Domin⁹ vniuersorū tu es. De altero dicit apls qd̄ oia nostra sunt. Et xps. Primum querite regnū dei z iusticiā eius. z hec oia adijcient vobis. De tertio scribunt ipse leges civiles z canonicē sicut etiā scriptura sacra sepe memorat. ¶ Primum fundatur in titulo creationis z gubernationis rerū. Scdm̄ in titulo caritatis z iusticie. Tertium in regulis legis civilis z canonicē post peccatū. ¶ **D**icam⁹ ergo veluti corollaria declarationē/ z declaratiua p̄secutionē/ qd̄ deo approbante vel iubente detentionem vel cōrectationē cuiuscūqz rei/ nullū committit furtū ab eo qui talem se habere scit approbationē. Sic excusant filij israhel a furto dū spoliauerunt egyptios. Et intelligitur dū talis vti z mouet in hac spoliatione/ auctoritate legis diuine. non p̄ria libidine rapiendi. ¶ **D**icam⁹ vltra. qd̄ in abusu cuiuscūqz rei contra legē dei/ committitur aliquo mō furtū. qz fit quedam contrectatio rei aliene q̄ scz est ipsi⁹ dei. inuito eo. i. p̄tra dicente z vetante. ¶ **S**equit⁹ qd̄ quilibet iust⁹/ pōt vti re qualibet/ sine furto. et hoc

utendo fin leges ipsius caritatis. qz fin eā est dñs omnium omnia possidēs zc. Da op positū. iam faret extra caritatē. in cuius titulo fundat hoc dñus. ¶ Sequit qz omnis peccator qui abutit creatura / dici pot fur cōtra quēlibet iustū. qz abutit re iustorum ipsis nolentibz hūc abusus. ¶ Sequit qz utens re que a nullo pro tūc possessa est ciuilitē / nō est ex eo fur censend⁹. qz qd nullus est occupāti cōcedit. ¶ Sequitur qz utens re quā quilibet habet p derelicta vltanqz p derelicta fm interpretatōnez iuris / non est dicend⁹ fur. Et hic fundat ratiōnabilitas p̄scriptionis z iusta detentio rei q̄ prius fuit aliena. Iusta in quā nedū in foro p̄tentioso sed cōscientie. ¶ Sequit qz utens re aliqua in casu necessitatis extreme / nō est censend⁹ fur. quia nō fit hic contractatio inuito dño fm iuris diuini z naturalis. imo z ciuilitē interpretatōne. Concedunt enī in casu necessitatis oīa esse coīa p̄t in textu p̄nti sufficiētē fundatum est. ¶ Sequit qz utens re modici precij q̄ si pro nullo reputat / nō debet cēseri fur. qz nō iudicat qd dñs hoc nō velit / aut nō velit si hoc sciret. Attendit aut modicitas p̄cij fm psonarū z rerū z tempoz z aliarum circūstanciarū qualitatē. aut fm iuris aut dictaminis recte rationis interpretatōnem quia qd vni parū esset alteri multū reputatur. ¶ Sequit qz apli non p̄mittebāt furtum in vellicatione spicariū. qz res modici precij erat. eos in sup excusabat necessitas deniqz dño sciente z volente hoc fiebat. nā dñs oīm ipe erat xps. ¶ Sequit qz detentor rei aliene / dñi nō habet rem in sua potestate vt illā restituat. sed vel vi alterius vel aliūde factus est impotens. ille nō d̄r tunc detinere inuito dño. Jus enī interpretat qd dñs non debet velle obligare tunc istū ad impossibile pro tpe quo est sic impossibilitas. qz nec deus sic obligat ad impossibile legi aut diuine debent cetera conformari. Et hic fundatur quomō potest absolui in foro conscientie quis obligatus ex furto / absqz hoc qd statim restituat. dñi tamē habeat p̄positum de restituendo tpe z loco iura qz aderit facultas in toto vel in parte. ¶ Sequitur qz detentor rei aliene / si non restituat illā dum restitutio cederet in p̄iudiciū z damniū manifestum creditoris / non est fur appellandus. vt si non reddat gladium furioso. Nam restitutio que pro

caritate instituta est / cōtra caritatē militare nō debet. ¶ Sequit qz detinēs rem alie nam / detinet eā inuito dño fm iuris naturalis z ciuilitē interpretatōne / dñi habet sufficienter vnde statim reddat. differt nibilominus restitutionē in p̄iudiciū vel in dānum eius cui⁹ debitor est. patet qz alteri facit qd nō vellet rōnabiliter sibi fieri. Itē qz aliter p̄iret illa q̄ maxime seruāda p̄ferēdaqz est ciuilitē cōicatio / si pateret via defraudandī creditores. et si non redderet in casu tali vnicuiqz quod suū est. z hoc in toto vel in parte. Hec autē est fundamētalis ratio quare doctores z leges ponūt / qz seruus z obligatus ratiocinjs publicis / nō p̄nt libere p̄fiteri z hec eadē in casu nostro se ostendit. nec valet allegatio de diminutione status sui. qz iam nō esset status conseruatio. sed destructio z destructio / si ex bonis alienis fulciri quererēt. ¶ Sequit qz sicut fama que est vita quedā ciuilitē / non potest sufficienter pecunia mēsurari quia sunt diuersoz generū. Et sapiēs bonū nomen plus amat qz thesaurū. sic iniusta ablatio fame / nō p̄prie p̄tinet sub furto sed excedit ipm. Hoc p̄tra detractores deo odibiles z p̄tra sparsores libelloz / diffamatoriorū. Sic inferri posset de auferente vitā liberi hominis vel vxorē alterius. z ita de reliquis. p̄pter quod furtum p̄prie nō dicit de illis sed dere que in possessionē cedere solita est. ¶ Sequit qz obligatus alteri ratione furti vel ratione pecunie mutuate / nō potest rōnabiliter se reddere scienter z sponte impotentē ad satisfaciendū vel soluendū. patet qz aliter peccaret p̄tra legem tam naturalē qz diuinā z humanā de restitutione ablatoz vel debitoz. solutione et dereddēdo vnicuiqz quod suū est. z de nō faciendo alteri quod sibi nollēt fieri. Nec valet hic allegatio qz ad frugē melioris. et altioris vite vult p̄gredi. qm nō sunt faciēda mala / vt bona eueniāt. nec aliquis dicitur tand⁹ est cui⁹ iactura aliena. ¶ Sequit qz obligatus p̄dicto mō / non vouet licite aliquid absolute vnde reddat p̄petuo impotens satisfacere / nō habita licētia vel p̄sensu illius cui manet obligatus. vel nisi aliūde pateat pbabiliter mod⁹ ad satisfaciendū potest tñ vouere sub p̄ditione vt quātum in se fuerit. aut alio tali mō. Patet quia reputaretur hoc sibi vel in fraudem vel indolum. quēadmodum de seruis expresse

An liceat grauato debitis

leges cōdite sunt. Secus vbi nescienter z quādā bona fide cognoscere votū emittre re qd̄ tunc apparebit dū ad insinuationez mali/protinus resipiscet. ¶ Sequitur q̄ obligatus vt dictū est/nō est admittēd⁹ ad professionē faciendā in aliqua religione. nisi religio. p se vel alios se obliget ad satisfaciendū pro sic profiteēte. Et ita ratio/nabilis est z stabili iure tam diuino q̄ naturali z hūano fundata cōsuetudo que petit a p̄fiteri volentib⁹ si liberi sunt z a debitis absoluti. Contra quā institutionem si professio querat fieri p fraudes vel dolum profitentis/religio manet libera vt postorius eundē abh̄ciat. Si autem religio sic ipsum obligatus/ prece vel precio scienter admiserit. videt ad solutionē obligata iuris interpretatōne. et si facultas suppetat ad hoc cōpellenda. p̄sertim si quicq̄ a profiteente suscepit. ¶ Sequit q̄ taliter obligatus si voueat absolute vel profiteat religionem/ ipse nō ducit lege sp̄s sancti sicut videtur dicere Ray. z sui sequaces. Hec ē in hoc minor rō. imo forte maior de obligato ad p̄sonā singularē. q̄ de eo q̄ reipublice ligat⁹ est. Patet qz sp̄s factus non instigat ad peccatū z ad furū z ad agendū contra p̄cepta decalogi vel legis naturalis. vñ et talis professio esset oblatio deo de furto vel rapina z de substantia paupis quasi q̄ victimat filiū ante patrē. Et alibi. Vt qui edificatis syon in sanguinib⁹. Verū est q̄ obligatus reipublice vel ratione vsurarius vel aliunde/potest in casu a gerente officium reipublice absolui vel licentiari. sicut potest fieri de obligato sub incerto. vbi reitutio vaga que in pios vsus habet fieri sola requirit. Et hic fortassis fuit intellectus aliquoz/ qui oppositū ad ea que dicimus vili sunt posuisse. ¶ Sequit q̄ obligatus modo dicto/vouens intrare religionē/debet differre voti executōez/ quousqz creditorib⁹ satisfecerit. Patet qz alias impletio voti/vergeret tūc in deteriore exitū. sicut dicūt doctores de habēte patrē in necessitate cōstitutū. cui prius tenet prouidere de necessarijs q̄ votū religionis v̄l emittat vel emissum adimpleat. ¶ Sequit q̄ obligatus modo dicto plus impedit stante tali obligatione religionē intrare/ q̄ obligatus alteri solo voto vel iuramēto. Patet quia si quis iurasset sponte dare alteri centū florenos z vellet intrare religionem

posset hoc facere nō soluendo centum florenos. quia mutaret iuramentū vel votuz in melius. Secus est vbi cōsurgeret obligatio aliunde ex furto vel pecunia mutata. Et fm hoc forte possunt concordari doctores aliqui qui videntur contrariari in hac materia. specialiter Sanctus Thomas sc̄da sc̄de questi. vlti. ¶ Sequitur q̄ obligatus ratione furti vel cōmodati/ si nō habeat vnde reddere de bonis. tenetur per industriam aut laborem suū si potest/ acquirere vnde satisfaciōne possit implere. etiam vbi viuendū esset in statu longe inferiori quā status religionis existat. Non enim omniuz est volare ad alta montana consiliorū/ impeditis hac vel illa occasione alis ad hoc requisitis. Alioquin. cur nō similiter poterit seruus ratiocinijs publicis obligatus religionem libere profiteri. vel ad sacros ordines promoueri. quod tamen omnes negāt. ego nō satis intelligo dissimilitudinis rationē. ¶ Sequit q̄ si neqz de bonis suis neqz de industria sua/ poterit iste sic obligatus vñqz satisfacere. vel in toto vel in parte z hoc probabiliter appareat. ipse potest auctoritate vel de licentia iudicis publici/ religionem intrare. Patet quia potest cedere bonis suis eadē auctoritate. quoniā inanis esset actio quā inopia debitorum excludit. Et hoc intelligendum adhuc videtur/ vbi persona est libera. et vbi non currit lex vel consuetudo q̄ non habentes vnde soluunt/ luant in corpore. Quemadmoduz habemus in illa muliere. cuius duos filios creditor rapuerat ad vendendum pro satisfaciendo sibi. Et sic forte accipitur illud sapientis. Qui feneratur mutuum/ seruus est fenerantis. Obligatur enim talis ad laborandum etiam personaliter vt pateat sibi facultas ad soluendum. Nec debet sibi fingere leuiter q̄ in laborando patitur detrimentum salutis anime sue. Nam in religione forsitan et obedientia magis habebit circa publica et male allicienda/ laborem exercere. Similiter nec valet allegatio q̄ liber est. z q̄ persona liberi hominis non potest pecunia compensari. quoniam talis in casu sic se seruum fecit. q̄ non solum potest in carcerem trudi sed vita priuari sicut suspendia docent furum. Rursum notetur historia vidue que venit ad Helizeum dicens. Ecce creditor venit vt

tollat duos filios meos ad seruiendum si-
 bi. quarti regū quarto: **S**equitur q̄ sic
 obligatus dicitur est si facit aliquid vnde
 renunciet bonis sue successionis. aut si di-
 stribuat bona vnde pauper et inhabilis p-
 petuo ad soluedū remaneat. facit quidem
 stulte et iniuste aquod deum et fm conscientia
 nihilominus apud forū publicū poterit
 hec renunciatio seu distributio quandoq̄
 valida reputari. quia nec fertur iudiciū ta-
 le nisi de manifestis. nec impbanē illic ea
 que non possunt de fraude seu dolo couin-
 ci. Et h̄c est laqueus valde magnus. si talis nō
 inuenit hoies esse bone fidei illos quibz
 bona sua credendo vel donando dereliquit
 Postulat tamen equitas communis et bo-
 na fides publica/ vt talis apud iudices re-
 leuationem aliquam sup hac querela si ad
 eos deducta fuerit/ inueniat. Primo qz ta-
 lis non erat vsquequaqz liber vt faceret de
 re sua quod volebat. cum maneret obliga-
 tus ratione furti vel mutui. Deinde. talis
 si professionem attenauerit facere. nō eo
 ipso perdidit ius succedendi ad hereditatē
 iure propinquitatis euenientem. cuz p̄fes-
 sio nulla fuerit. ipso iure. p̄fertiz reclamā-
 re. et cōtradicente rationabili cōsuetudine
 religionis sibi notificata et expressa. et ex cō-
 sequente deficere cōsensu mutui religio-
 soz. quem ad hoc requiri nemo dubitauit.
Sequitur q̄ si obligatus hoc modo
 religionē vouerit fraudet creditores suos
 facit quidem stulte et iniuste. Vnde nihil-
 omīus eidem p̄sūdū q̄ vota religionis
 quāntū poterit etiā foris manens impleat/
 laborādo apud creditores et alios. q̄ liber
 fiat mundo. ac deinde subiciat collum su-
 um christi iugo. Prima pars nunc dedu-
 cta est. et patet aliunde p̄spicua ratōne. qm̄
 tota vna religio non debet minori gaudere
 p̄uilegio/ q̄ aliquis ad religionē illā
 admittendus. sed religio illa manet semp
 obligata ad solutionē debitorū que cōtra-
 pit. nec excusat eū p̄fectio vite iam professe
 ergo nec alium excusabit p̄fectio vite. p̄fite-
 de Adde q̄ olim fuit error p̄dem natus pa-
 risius vnius dicentis. q̄ p̄ sustentatione
 vnius pueri habilis ad litteras sacras/ li-
 cebat spoliare diuites abutētes diuitijs et
 dare tali pro spe proficiendi in republica.
 Vide autem si non proximus sit error di-
 centium q̄ licitum est non soluere credito-
 ribus debita ratione furti vel mutui/ qua-

rinus homo transferat se ad vitam altiorē
 Hoc enim quid aliud est q̄ creditores re-
 bus suis spoliare. **S**i autem dixerit ali-
 quis. nonne talis intrando religionem ce-
 dit bonis suis omnibus et ita satisfacit.
 Aduertat qui hoc dicit quid est cedere bo-
 nis. et sub qua recipitur qualificatōe ap̄d
 iudices. Jurat enī cedens bonis suis/ q̄
 si venerit aut venire potuerit ad p̄ngui-
 rem fortunam/ soluet in toto vel in parte.
 ita q̄ quicquid lucrari vel habere deinceps
 potuerit. sit aduersus suo creditori. q̄ si
 sponte se reddat impotentem videre facile
 est q̄ peierat. **T**alis sic obligatus si p̄fes-
 sus est religionem quantum in se fuit. et h̄c
 de consensu vxoris si fuerit maritatus/ re-
 manet obligatus ad votum castitatis/ re-
 manet etiam obligatus modo dicto vt vo-
 tum studeat ad effectum rationabiliter de-
 ducere. et interim viuat sub regulis illius
 quam profiteri credidit religionis. quan-
 tum circumstantie rerum permittere vide-
 buntur. Equū est p̄terea/ vt creditores
 p̄sertim non egentes/ reddant se beniuo-
 los et corales ad impletionem voti sui de-
 bitoris. et rependat deus vicem

ExPLICIT Anno. D. cccc. x. crastio anū
 ciationis Marie.

Ad huc eiusdem su-
 per eodem.

Presuppositis veritatibus. r̄ij.
 propositionū precedentium
 scilicet. r. et. r̄ij. et aliarū decez
 sequentiū. Presupposito insu-
 per casu. put ponit p̄ fr̄es car-
 thusiens. cuius initium est. Quidā Johan-
 nes olim miles secularis. Et finitur. licet
 de ingressu quidam dissentiant. Dico ego
 Johannes. Cancellarius parisiens. indig-
 nus. ea que sentio de hoc casu. et de septez
 dubijs super ipso formatis. **S**canda-
 lose infideliter et peruerse agūt. q̄ circa h̄c
 materiam scienter variant et corrumpunt
 male narrādo casus veritatē. dū a doctori-
 bus responsiones v̄l oppiniones inquirūt
 p̄tz qz imponūt maculā in gloria doctorū
 quāntū in eis est. et tam seipos q̄ alios in er-
 rore ductūt. Hoc p̄missi. qz vidi q̄dam scri-
 ptā/ nomini meo ascripta/ q̄ truncate recita-
 ta erāt. ponēdo p̄tz v̄nā/ dimittēdo alterā
 Vidi insup dicta quorundā magistrorū
 mibi notorum/ que nunq̄ fuissent ab eis

An liceat granato debitis.

posita / si casus fuisset eis taliter. qualiter
mibi presentatus. Presertim in hoc q̄ di-
cunt illum militem posse repetere coniuges
suas. nec in aliquo teneri ad religionis ob-
seruationem in toto vel in parte. Legi deni-
q̄ scripta quorūdam. que vident ideo pre-
termissa. quia sanabāt aliter q̄ inquirens
affectabat. ¶ **Johes miles.** non videt suf-
ficienter satisfecisse deo et iusticie. dum re-
signando hereditatem suam in manu fra-
tris non fecit petito prius assensu suorum
creditorū. vel saltem de auctoritate illorum
superiorū (vt pape vel alterius) qui transla-
tionem poterant validare. Hoc dictum sa-
tis innuit esse verū ex verbis ipsius dubij
dum dicit q̄ minus caute et minus consul-
te ē. Et videt esse periculis quo mor ad-
ditur. modo tamē meliori quo nouit. Po-
terat enī modū inuenire imo modos me-
liores. vt vendendo totam hereditatem et
statim soluendo. vel q̄ de cōsensu credito-
rum fecissent dictam translationem. vel q̄
de auctoritate pape aut principis qui er-
ga creditores habuissent forte auctoritatē
cōpellēdi eos cōsentire bone equitati vbi
proterue agere voluissent aut aliquo tali
modo. Et notet. xxiij. ppositio. Notent etiā
iura positiua de translationib. ¶ **Fratres**
carthusien. cū reuerentiā loquendo nō vi-
dentur se habuisse satis caute et diligenter
dū ante p̄fessionē vel receptionē Jo. mili-
tis non interrogauerūt creditores suos. et
de translatione p̄dicta an esset valida non
informati sunt. Notet. xvi. ppositio. Atten-
to eo q̄ dicit iura / ignorantia scz lata aut
crassam reputari in dolum vel fraudem. vi-
detur q̄ iudex in foro exteriori reputabit
predictos fratres et Jo. militem cum fraude
et dolo processisse. nisi sufficienter fuerit in-
formatus ex circūstantijs certis / de simpli-
citate et bona fide predictorū. vt q̄ poterāt
rationabiliter et debeant nescire modū al-
terum se habendi circa predicta. Notet ea-
dem ppositio. xvi. Addito illo q̄ statuunt
leges et consuetudines laudabiles religio-
num / de modis examinādi aliquos si ser-
ui sunt etc. Et quomodo post annū vel ter-
minū dñs potest repetere seruū etiā vbi vi-
sus est p̄fessionem emisisse forte vna fide q̄
ad forū exterioris iudiciū. Et per hec tria
dicta videt esse sufficienter responsum ad
primū dubiū fm̄ duplex iudiciū scz forū
patet enī q̄ ex circūstantijs / respōsio tra-

benda est / tam apud deū q̄ apud homines
Attendat p̄cipue si creditores qui modo
conquerūt / fuerūt negligentes ab initio
de cōtradiccōe dicte cessionis vel p̄fessionis
vel si diligentes inueniunt. Staret i ca-
su q̄ ingressus fuisset licitus / et p̄fessio se-
quens nulla esset. imo inualida et cassanda
Exemplū satis trahitur ex p̄cedentibus
vbi quis pbabiliter crederet q̄ dñs su-
cuius est seruus. vel creditores oēs essent mor-
tui. aut crederet pbabiliter q̄ placeret eis /
suis ingressus. licet falleret. vel vbi aliqua
tali ignorantia pbabili laboraret p̄ restiti-
cationem aliorū aut aliūde. Qua ignoran-
tia sic stante religionē ingrederet. p̄ istud
in casu hoc. Examinet ergo Jo. miles cum
fratribus carthusien. sup ignorantia sua
modo dicto. ¶ **Si fratres carth.** poterant
et volebant in omnē euentū satisfaccere p̄
Jo. milite / tunc manent obligati nec est fa-
cta fraus creditorib. et ita p̄fessio. valera
Si autē nec poterant nec volebāt satisfaccere
nec p̄sentiebant receptioni Jo. militis /
nisi sub cōditione implicita nec explicita
q̄ esset libera debitis. tunc p̄fessio non li-
gat fratres quin militem possint et p̄merit
expellere. Sed miles manet obligatus ad
vota religionis quācūq̄ et quocūq̄ potue-
rit illa implere. q̄ fecit qd̄ in se est de vouen-
do. Exemplū de seruo. q̄ post reductionē
eius a p̄fessione emissa ad dñm suū / tenet
si fiat liber / votū implere. imo etiā stante ser-
uitute ei / tenet ad ea que pōt seruare d̄ vo-
tis religionis. vt caste viuere et alia facere
per q̄ nō ledit vel tollit debitū dñi seruiti-
um. Notet. xxiiij. ppositio. Notet hic disti-
ctio q̄ votoz aliq̄d est qd̄ obseruatū nūq̄
vergit in deteriorē exitū et illud sp̄ est tenē-
dum. Aliud q̄ obseruatū quōq̄ vergeret in
deteriorē exitū. et pro tūc nō obseruādū est
sed p̄ alio tpe nō vergeret in deteriorē exi-
tum sua obseruatio. et tūc ligat. Et fm̄ hoc
patet quō votū serui obligat et quomō nō
Et ita de milite hec d̄bitatio ablata est a
dictis meis alias circa materiā banc quā-
tum vidi p̄ copiam. ¶ **Si repiat p̄ sufficien-**
tem examinationē / q̄ fratres carth. rece-
perūt et detinuerūt dictū Johem militem in
fraudē creditorū / ipsi et eorū monasterium
censendi sunt obligati ad satisfaccendū cre-
ditorib. quātum p̄nt. Notet ppositio. xvi.
Et fm̄ hoc facile est videre / quo dicit Jo.
nō pōt edere carnes. nec vporē repetere etc.

Notet modus dispensationis quã aduersa-
rij prendunt habuisse qualiter in fine vult
q̄ redeat obligat^o rē. **I**stã casu nostro
videt q̄ nulla spes sit in Jo. milite ad sa-
tisfaciendū creditoribz/nisi p̄tendēdo ius
successionis ad causam vxoris. Et cū suc-
cessionē illam possit eque petere p̄uersan-
do in monasterio carth. p̄ p̄curatores ido-
neos implozationē auxiliij superioris sicut
extra/psulendū sibi videt/ q̄ maneat et vi-
uat cōuersando monastice in claustro suo
pro salute anime sue. scandala religionis
sue et aliorū. necnō occasiones peccatorū
contra vota sua/caute declinando. alioq̄n
videat ne amans periculum pereat in illo
Utrum vero ipse Joh. miles sit nūc habi-
lis ad succedendū vel vxor sua. quia nihil
hic inquiritur. nihil hic respondeo. Flore-
tur. xxij. p̄positio super hac re.

Sequitur scedula

Vniuersis p̄ntes lras iſpectur^s
Johes de bellomōte rector vniuersitatis
magistroz et scholarū parisiens studentū
salutē in dño sempiternā. Notū facimus.
q̄ anno dñi. M. cccc. xxvij. die Maij. p̄-
sentata est nobis ex p̄te dñi Cancellarij ec-
clesie parisiē. Scedula quedam papirea
p̄tines casū quēdā/cū n̄sioibz et declaratō
nibz sup̄ dco casu/p̄ eūdē dñm cācellariū.
et alios infra scriptos sacri theologie dicte
vniuersitatis p̄fessores/cū subscriptōnibz
eorūdem p̄ eorū manus p̄rias. Cuius q̄-
dem scedule et subscriptōnū tenor sequit^r
in hec verba. Quidā olim miles secularis
multis obligatus debitis/ post cessionem
oim bonorū suorū quã fecit in p̄ntia dñi
sui ac principis terre/ea resignando in ma-
nus fratris sui germaui/ ad opus et vsus
creditorū suoz/ ip̄is licet ignorātibz. sic q̄
accepta a p̄fato fr̄e suo cautōnep̄missi/ sub
sigillo p̄fati principis et sui/ q̄ de p̄fatis bo-
nis soluere deberet et satisfacere/ creditori-
bus eius videlicet militis quondā p̄fati. ip̄-
se et p̄iunx eius abstractionis vt asseruit vi-
te desiderio pari se voto licentiantes/ reli-
gionez petierūt. Dec in monasterio sancti
monialiū vbi recepta et solenniter p̄fessa p̄
nouē fere annos hactenus māsit. Ipse q̄z
in monasterio carthusiē. vbi fm̄ formaz
statutorū ordinis carthusiē. et in hec ver-
ba interrogatus. Si liber es. si absolutus

si absq̄ incurabili morbo se denicq̄ de que
relis satisfecisti. Respondit ad singula sin-
gillatim q̄ sic. Sed adiuncto ad vltimam
interrogationē. modo satisfactionis vt p̄-
missum est supra. videlicet. via cessionis p̄-
fate. Ad quod prior monasterij respondit
in hec verba. Scias q̄ si aliquid horū de
quibz interrogat^o es celaueris/poteris eti-
am post professione expelli. Post hec fm̄
formā ordinis et statutorū p̄fatorū/ tan-
q̄ nudus et paup̄ susceptus/ et solenniter p̄-
fessus est. minime reclamantibz creditori-
bus suis. quibz pro tunc vel interim non
fuerat satisfactū. et hinc p̄ septem fere ānos
in monasterio pseuerauit. Interea conti-
git fratrem p̄fati quondā militis infor-
tuniū quoddā incidere. vt videlicet ab ho-
stibus suis capetur. vnde impotens vide-
tur factus ad exequēdū quod promiserat
de satisfactione pro fratre suo milite p̄fata
ro. Post hec autē mortuus est socer ip̄ius
quondā militis/pater videlicet olim vxor-
is sue. Unde p̄suadentibz quibusdā con-
sanguineis eius ac p̄pinq̄is/ occasione vt
eis videbat aliquali iam habita tanq̄ iu-
re p̄pinq̄itatis ac legitime successionis ex
parte vxoris sue quondā p̄fati/ monaste-
rium suū contra p̄hibitionē Prioris sui/
ad perendū bona quondā soceri sui defun-
cti vt inde solueret debita sua exiit. et ad
seculū reuersus/habitū suū dimisit. carnes
comedit. et vota professionis sue multipli-
citer violauit. Et notandū q̄ in patria il-
la scilicet in terra olladiē gelrie et brabantie
religiosi tales succedunt parentibz vel mo-
nasteria pro eis. **S**equitur in scedula
memorata. Presupposita veritate casus si-
cut p̄missum est. quem casum sub alijs ter-
minis quidam alias apud multos de vni-
uersitate parisiē. variauerūt/ dum eorum
opinionēs inquirerēt. propter q̄d non est
mirandū si tunc vno modo quidā respon-
derunt et nunc aliā dant responsionē. quia
eiectis interim allegationibz dicūt ea que
sequūtur et que vera reputamus doctores
infra scripti. **P**rimo q̄ miles olim de q̄
fit sermo/ inconsulte satis religionem in-
gressus/ et incaute receptus est. Ex hoc pre-
sertim. quia cessio bonorum suorum/ fuit
incauta neq̄ sufficiens pro liberatione sua
a manu creditorum suorum. licet debuiss-
sent citius reclamasse. Secundo q̄ profes-
sio quam solenniter fecit/ non obstante q̄

An liceat grauato debitis

inconulte ingressus et incaute susceptus ligat cum de iure tam positiuo quam diuino ad vota religionis. **T**ertio quod neuter coniugum profatorum potest alterum post diuortium ex mutuo consensu et approbatione ordinari celebratum. ac post professionem desuper solenniter factam repetere. **Q**uarto quod sicut neuter potest alterum repetere post diuortium ac professionem. sic nec bona que alteri eorum siue monasterio ex parte persone interim adquisita sunt seu adquiri contigerit in futurum debent alteri seu monasterio eius tanquam alterius coniugis coheredi deseruire. **Q**uinto quod prefatus olim miles nimis inconsulte et inordinate et illicite sic a monasterio suo recessit. peiusque ac periculosius reiecto habitu suo foris remanet. et quod de necessitate salutis omni tergiversatione postposita. quatenus reuertitur tenet ad monasterium: et sumpto habitu sub disciplina quam professus est degere regulari. **A**tento precipue quod manendo extra monasterium non est idem miles habitior ad soluendum. imo minus quam intra manendo. **S**exto et ultimo quod attentis premissis professio olim militis profati quam fecit in religione non obuiat directe et de per se obligationi priori qua ante creditoribus extitit obligatus. et per omnia manet eis obligatus ut ante. Sic quod si ipse receptionis sue ad ordinem aliquid se cuius appoztauerit. aut interim. aut in futurum monasterium profatum de bonis eius precepit pro tanto saltim semper tenebit satisfaccere creditoribus monachi sui. donec plenarie eis fuerit satisfactum. **S**equitur scedula Sic sentio ego Johs de Berfonno cancell. paris indignus in cuius testimonium me subscripsi in premissa scedula propria manu. Attentis etiam additionibus circa predicta. quas eadem manu mea scripsi anno domini. M. cccc. lxxi. **D**atum **E**go petrus de dyerreyo magister in theologia. reformiter ad dominum Cancell. in hac materia sentio. in cuius testimonium hic me subscripsi. **E**go Jordanus morim magister in theologia reformiter ad dominum Cancell. in hac materia sentio. in cuius testimonium hic me subscripsi. **E**go Johannes dachori magister in theologia reformiter ad dominum Cancell. in hac materia sentio. in cuius testimonium me hic subscripsi. **D**ibi fratri Buiberno de bunulla sacre theologie im merito professori videtur quod dictus miles vere sit professus. nec potest uxorem repetere. quis

imo cogendus redire ad monasterium. et ibidem viuere sub disciplina regulari. **I**n cuius signum hic me manu propria scripsi. **E**go magister Buihelmus de sanctis sacre pagine professor fatcor per omnes quod dictus miles de quo casus supra ponitur. vere et realiter est professus. et obligatus ad obseruanciam regularis sui ordinis. et censendus est religiosus. nec potest amplius repetere uxorem licite. si que iam debita ante ingressum religionis dicitur miles vel eius uxor straxerit. dico quod si sit possibilis soluendi ipse vel ipsa tenentur vel manualiter laborando in monasterio. vel ex hereditate preterita que alicui eorum possit succedere pro morte alicuius parentum soluere predictorum. **S**uper hac materia plura possunt allegari sed dimitto causa breuitatis. **I**n cuius rei testimonium hanc determinatorem propria manu scripsi. **E**go Pe. baardi doctor in theol. coformiter ad dominum Cancellarium et ad alios magistros in theologia qui in hac materia deliberauerunt. idem omnino ego sentio. **E**go frater Stephanus sacre theologie professor ac minister sancti maturini parisiensis. ordinis sancte trinitatis et redemptionis captiuorum. reformiter cum opinione magistri Johannis de gersonno Cancell. ecclesie parisiensis. delibero **I**n cuius rei testimonium signum meum manuale hic apposui Anno domini. M. cccc. **E**go Petrus de no-gento magister in theologia sentio debitum et salubre ut miles olim professus redeat ad religionem sub obseruancia regulari manens nihilominus creditoribus ut premititur vel conuentus pro eo. hec propria manu. **E**go Petrus de Arrech magister in theologia reformiter ad dominum cancellarium profatum in hac materia sentio. stante veritate casus eo modo quo positus est in folio precedenti. vna cum quibusdam circumstantiis mihi per fidedignos ore tenus expressis. utpote quod cessio bonorum. ingressus religionis amboz coniugum et diuturna eorum mansio in premissis religionibus non latebant creditores sed eis nota erant hec omnia. neque protulere reclamabant. quod etiam bona dictorum coniugum si fuissent debite collecta conseruata et distributa. videbantur sufficere ad satisfaccendum creditoribus infra satis competentes terminos. **D**ibi dominico pui sacre theologie indigno professori videtur salua omni correctione ac dicti olim militis reuerentia. quod ipsi militi nunc asserenti. se fecte intrasse

religionem ad finem talem vel talem/non est credendum. nec ipse licite illam religionem sic egredi potuit sicut de facto egressus est. et ultra quod nec etiam uxorem et bona successio nis superius tace. potest licite repetere seu retinere nomine proprio. scriptum manu propria. **E**go matheus Roedor sacre theologie professor indignus/supposita veritate casus premissi et circumstantiarum eiusdem in forma qua ponuntur. sentio conformiter ad deliberationem domini Cancellarii supra positam. In cuius rei testimonium hanc deliberationem meam propria manu scriptam et nomine meo signavi. **I**n quorum testimonium nos Johs/rector universitatis prefate/presentes litteras sigilli Rectorie dicte universitatis appensione/duximus munidas. Anno et die quibus supra.

Finit.

Incipit tractatus

eiusdem magistri Johannis de Berson. de temperantia in cibis/potibus et vestibus platorum.

In in vna priorum lectione abfolui/sicut potui/dubitationem non mediocre/super abstinentia perpetua a carnibus. an licita sit apud solitarios religiosos/imitatores Johis baptiste in heremo. **U**elle nunc sub prebendia maiori/similiter elucidare qualis temperantia in cibis et potibus/in vestibus et ceteris. aut necessaria sit aut congrua predicatores aut plures. quorum est officium. instar Johis. stare ante faciem domini et parare vias eius ad danda scilicet salutis plebi eius. **A**d hanc dubitationem sub unica conclusionem respondeo. Expedientius est et efficacius predicatore et plures/declinare ad austeritatem vite et pietatem in vestibus in cibis et potibus et paucitate servitorum et similibus. quam hominibus secularibus talibus conformari. **E**t in primis si attendimus vitam christi que nostra est instructio/si preterea apostolorum et aliorum sanctorum exempla recogitamus/prospicuum esse debet apud christianum id quod dicimus. Fateor inquit discretissimus Augustinus fateor de preciosa veste. erubescere. non enim decet hanc professionem non hanc monitionem. non decet hec membra. non decet hos canos. **E**t arguo sic inquisitive pompam in vestibus/in ferculis/in servitoribus/aut querunt ecclesiastici ad placendum deo. vel ut perficiant primo. vel ad ecclesie honestatem et auctoritatem. Quidam enim ad ali-

quam barum rationum confugiunt.

Non primum ut placeat deo. quoniam verum est illud hieronymus. non tenera vestis/sed mundicia mentis/ornatum facit clericorum. **C**onstat insuper plus placere deo opera pietatis in quibus prout expectat ea que talis populus requirit. Si quis igitur pro deo placere opera deo magis placere facit. alioquin apud te mentis iniquitas sibi. quod iam non solum deo magis pro talia placere pretendis. sed vel tibi vel mundo.

Querunt ecclesiastici pro talia proficere primis et subditis/videant obsecro ne turpiter fallantur. et tota (ut aiunt) via erret. Plus enim scandalizat pompa clericorum ipsos laicos. quam principes quam alios quam edificet. Plus ad indignationem et murmur et invidiam eos concitat quam ad amorem et plus augent in eis avaritiam et superbiam quam extinguat. **D**ebet autem esse officium clericorum/monere subditos verbis et exemplis ad virtutum exercitia humilitatem frugalitatem et sobrietatem. Porro non habet opus ista per allegationibus scripturarum ut doceamus populum esse in scandalum laicorum. Interrogat experientia et magna voce clamabit. Ita est. nihil verius est. Nam vnum fuit tanta principum et secularium devotio apud antiquos ecclesiasticos pauperes et pauperes. Unde tantus honor. tanta reverentia. tantus cultus. vixit quia pompas tales nihil pendebant. Idcirco tanquam apud bonos et fideles dispensatores/copiosissime eis ministrabant divitum. qui postquam insolere in eis abuti ceperunt/in contrarium versa est prior largitio dico in direptionem et contemptum. **A**udiuimus auribus vnum ex principibus nostri temporis precellentes/coram quo dum fieret sermo de refrenatione et moderatione populi statum in regno francie nimis exuberantium et aliarum expensarum propter quas nisi provisum fuerit/fraudes rapine et iniusticie et odia et seditiones saltem occulte fiunt propter que omnia teste sapiente regnum de gente in gentem transfertur. **R**espondit indignatus princeps ille. incipiunt ecclesiastici apud quos tota pompa est. tota superbia et in vestibus et in prandijs et in omnibus. et de singularibus facta est tunc narratio. vbi que ad honorem suum ecclesiastici videntur agere/illa in magna eorum et sue ecclesie contumeliam et probrium commemorata sunt. prandia loquor et cetera